

Lausunto

25.08.2025

Asia: VN/12625/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto hallituksen esityksestä ydinenergialaiksi

Viite: diaarinumero VN/12625/2023

YLEISTÄ

IPU Industrial Power Units on Lappeenrantaan vuonna 2024 perustettu, Helsinkiin rekisteröidyn Magnus Associates-yrityksen tytäryhtiö. IPU keskittyy kaasujäähdytteisiä korkealämpötilareaktoreja käyttävien energiantuotantoyksikköjen hankevalmisteluun ja toteutukseen Suomessa ja EU-maissa hyödyntäen kansainvälisiä teknologia- ja polttoainetoimittajia kuin myös suomalaisia osapuolia. Korkea heliumjäähdytteen lämpötila, 600 - 1000 °C, mahdollistaa mm. korkealämpötilaisen ja -paineisen höyryn valmistuksen höyryturbiinilaitoksille ja teollisiin prosesseihin sekä myös suoran lämmönkäytön kemianteollisuuden prosesseihin ja mm. vedyn tuotantoon.

Seuraavat kommentit luonnoksesta hallituksen esitykseen ydinenergialaiksi on kirjattu mainitulta yrityspohjalta ja odottaen yleisesti, että tuleva ydinenergialainsäädännön uudistus ml. asetukset ja Säteilyturvakeskuksen ohjeet huomioisivat riittävästi tällaisenkin SMR-teknologian sekä IPUn kaltaiset yritys- ja verkostorakennelmat.

1. YDINLAITOKSEN SIJAINTIPAIKKA

Toivoisimme lakiesitykseen tarkennuksena mainintaa pienlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuden arvioinnista, mm. liittyen teollisuuden ja asutuksen etäisyyteen, kun turvallisuus joka tapauksessa varmistetaan.

Sijaintipaikan käsite olisi hyvä määritellä: lakiehdotus viittaa mm. useampiin ydinlaitoksiin sijaintipaikalla. Mahdollisten reaktoriyksikköjen määrä-, yhteiskoko- ja vastaavat rajoitteet voisivat tulla esille lakiehdotuksen yhteydessä suuntaa-antavasti.

2. LUVAN HAKIJA

Voisiko ydinlaitosta koskevan luvan hakijan määrittelyä vielä tarkentaa esim. kotimaisuuden asteen tai omistusosuuden suhteen? Sama koskee myös rakentamisluvan hakijaa.

3. HAKIJAYHTIÖN KOTIMAISUUSVELVOITE HANKKEEN VALMISTELUVAIHEESSA

Sovelletaanko hankkeen valmisteluvaiheessa (ennen rakentamislupahakemusta) hakijayhtiön kotimaisuusomistusvelvoitetta?

4. HANKEVALMISTELUOSIOIDEN AIKAJÄRJESTYS

Toivoisimme selkeämpää ilmaisua sille, missä järjestyksessä hankevalmisteluosiot toteutetaan ennen mahdollisen rakentamisluvan hakemista tai kommenttia, että hakija voi valita järjestyksen - minkä tukiaineistosta voinee ymmärtääkin.

5. RAKENTAMISLUPA & KÄYTTÖLUPA

Lakiehdotuksen perusteluosuudessa mainitaan, että rakentamislupa saattaa sisältää myös esim. usean modulaarisen ydinlaitoksen rakentamisen. Näkisimme mielellämme käyttölupaa koskevaa vastaavaa pienlaitosten huomiointia. Onko tulkinta oikea, että periaatepäätös ja Säteilyturvakeskuksen (STUK) konseptiarviointi voivat olla tyyppiratkaisukohtaisia, mutta rakennuslupa sijaintipaikkakohtainen.

6. O&M

Käytön ja kunnossapidon konseptia sinänsä ei ole rajoitettu lakiesityksessä, jos toimitaan turvallisuusteknisten käyttöehtojen mukaan, mutta pienlaitosten operointia ei ole myöskään erityisesti huomioitu. Ajatuksena useamman pienlaitoksen/moduuleista koostuvan laitostekonaisuuden hallinta mahdollisesti esimerkiksi yhdestä valvontapistestä, mahtuuko Säteilyturvakeskuksen kanssa etukäteen neuvoteltaviin poikkeamiin? Tarkennusta tarvitaan valmistelussa, onko yhdestä paikasta valvottavien reaktoriyksiköiden määrälle mahdollisesti tulossa tarkempia reunaehtoja.

7. TUTKIMUSREAKTORI

Voisiko tutkimusreaktoriksi määritellyn reaktorin, jonka lämpöteho olisi esim. alle 50 MWth, valmistelutyö edetä ilman periaatepäätöstä? Tällöin STUK: lausunnot laitospäätöksen hyväksyttävyydestä sekä sijaintipaikasta johtuvista suunnitteluperusteista ja sijaintipaikan soveltuvuudesta, kaavoitushyväksyntä sekä ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja Työ- ja elinkeinoministeriön YVA-päätelmä riittäisivät rakennuslupahakemuksen valmisteluun.

8. LUVANHALTIJAN ASIAANTUNTEMUSVAATEET

Luvanhaltijan asiantuntemusvaateissa voitaneen käyttää ulkomaisten teknologiatoimittajien asiantuntemusta täydentämään luvanhaltijan omaa ja kotimaisen verkoston osaamista?

9. YDINPOLTTOAINEEN VALMISTUSLAITOS

Ydinpolttoaineen valmistuslaitokseen sovelletaan samoja vaatimuksia kuin muihinkin ydinlaitoksiin lukuunottamatta loppusijoitusvaatimuksia. Epäselväksi jää, tuleeko ydinpolttoaineen valmistuslaitokselle tarkempia vaatimuksia esim. STUK:n toimesta, jos tällaista laitosta lähdetäisiin valmistelemaan.

10. TIETOAINEISTO

Ikääntymisen hallintaohjelmaan voisi kytkeä laitoksen kunnonhallintaan selkeästi myös tietoaaineiston hallinnan, joka on ehdotuksessa muuten hyvin kuvattu.

11. PIENI JA ISO YDINLAITOS

Toivomme määrittystä, esim. teholuokkaa, pienelle ja isolle ydinlaitokselle.

12. SEURAAMUSMAKSUT, NIIDEN MÄÄRITYS JA SUURUUS

Onko tulossa mahdollisesti tarkempia määrittämiä seuraamusmaksuista pienten ja isojen ydinlaitosten sekä yritysten osalta?

13. STUK:N ROOLI JA VALVONTA

Onko tarkempia ajatuksia siitä, miten STUK:n samanaikainen rooli määräysten antajana ja todentajana voisi mahdollisesti kehittyä ja miten STUK:n valvonta valtiovallan taholta voisi kehittyä?

14. TOIMITUSKETJUJEN JA STANDARDILAITTEIDEN KANSAINVÄLISET HYVÄKSYNNÄT

Säteilyturvakeskus tekee ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävien ydinteknisten rakenteiden ja mekaanisten laitteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnit.

Vaatimustenmukaisuuden arviointeja tekee myös tämän lain mukaisesti hyväksytty tarkastuslaitos.

Voidaanko hyödyntää ja missä määrin muissa Euroopan talousalueen/EU-maissa annettuja toimitusketjujen ja standardilaitteiden hyväksyntöjä?

15. YVA JA YDINENERGIALAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUS

Tulemme huomioimaan, onko ydinenergiakiuudistus tuomassa mahdollisesti jatkossa muutosta myös YVA-lainsäädäntöön.

LOPUKSI

Odotamme mielenkiinnolla ydinenergiain valmistumista määräyksineen ja asetuksineen. Pidämme ydinenergiakikokonaisuuden kehitystä myönteisenä.

Viitasaari Osmo
IPU Industrial Power Units